

STATEN KONTRA DEN SICILIANSKE MAFIA

– pågribelsen af
Bernardo Provenzano

Af Peter Søndergaard

Tirsdag 11. april 2006, lidt over klokken 11 om formiddagen, blev Bernardo Provenzano arresteret i et lille hus til en fåreavlerstation, *mannara*, med tilhørende stalde, et lille mejeri og en ladebygning, knap to km udenfor Corleone på Sicilien. Det var dagen efter det italienske parlamentsvalg, hvor ministerpræsidentens parti, Forza Italia, og støttepartierne mistede deres flertal.

To km udenfor Corleone på Sicilien

Kort før arrestationen må han have sat et stykke hvidt papir i skrivemaskinen og skrevet de første ord i brevet til konen, Saveria Benedetta Palazzolo: "Carissima, amore mio...". Længere kommer han ikke, så står døren på vid gab med politifolk der fylder karmen med de gule insektplastikbånd. Brillerne gør, at hans pupiller er forstørrede set forfra, desorienteret, overrasket og ufokuseret. Det er en forholdsvis moderne letvægtsmodel. På komfuret en gryde med cikorie, på bordet en krukke med honning. Han er iført cowboybukser, T-shirt og svære snøresko. I lommen har han nogle små stykker papir med maskinskrevne beskeder beregnet til sine betroede mænd. Eller også er det kopier af allerede afsendte meddelelser. Han er et omvandrende arkiv, en sikkerhed når hukommelsen svigter. Han gør et halvhjertet forsøg på at værgе for sig, trækker sig baglæns, resignerer og lader sig arrestere. Han bekræfter, han er Provenzano og tilføjer, at man er i færd med at begå en stor fejltagelse. Han kan slippe af, rigtig slippe af, siden han i 1948 indledte sin mafia-karriere, heraf de sidste 43 år eftersøgt af politiet. Provenzano er mafioso og masse-morder, idømt flere livstidsdomme in absentia.

Provenzano køres til politihovedkvarteret, kvæsturen i Palermo, og udenfor venter allerede et stort opbud af journalister, fotografer og mange mennesker. Andre

Der klappes og der lyder tilråb: "Bastardo, bastardo".

kommer tilfældigt forbi, turister bliver fascineret stående og iagttager noget, de senere kan fortælle om.

Der klappes og der lyder tilråb: "Bastardo, bastardo" og "Assassino" (morder). Nogen græder af glæde og omfavner hinanden. Politi og ansatte som har ventet på kortegen i kvæsturgården, på Piazza della Vittoria, bryder ud i glædesråb. Provenzano, lille, krumbøjet, tavs, uden håndjern, befinder sig midt i et skjold af politifolk fra Squadra Mobile di Palermo, hvoraf nogen bærer elefanthuer. Han har stadig sine læsebriller på og blikket sigter hen over kanten for at holde retningen og ikke miste balancen i mylderet. Han har en kraftig blå vinterjakke på og om halsen et hvidt halstørklæde, nærmest et skærf. Han har insistere på at iføre sig det, fra de forlod fårestationen i Corleone, og han bærer det også under den efterfølgende fotografering i kvæsturen, forfra og i profil. De maskerede politifolk baner vej og ser ret uhyggelige ud. Deres chef, Giuseppe Gualtieri, er mere end velfornøjet: "Dette er noget, vi ikke vil glemme. Det har drengene arbejdet hårdt for. Vi er tilfredse". Videooptagelser af pågribelsen og ankomsten til kvæsturen ligger allerede på nettet.

Fra et vindue i kvæsturen følger den for få måneder siden udnævnte nationale antimafiaanklager, Pietro Grasso, begivenheden. Han har orlov som statsadvokat i

Palermo. En vigtig og uomgængelig person i den folkelige anti-mafiabevægelse og i retssystemets lange kamp mod mafiaen. Derfor virker det også besynderligt, at massemedierne ikke kan finde ud af, om han hedder Piero eller Pietro, det står fifty-fifty. Optøget applauderer i retning op mod ham og han smiler.

Provenzano har været eftersøgt siden 1963. Hvordan er det muligt at holde sig

skjult for myndighederne så længe på et sted, hvor de fleste kender hinanden og hinandens gøremål? Det spørgsmål kan man godt tillade sig at stille, og faktisk bliver det stillet på Piazza della Vittoria denne 11. aprilformiddag af to tilfældigt passerende engelske turister, Ken Back og Simon Stork. De kommer forbi, fordi de skal besøge Cappella Palatina, en af Palermos seværdigheder. De fanges ind af folkemylderet og undrer sig over, hvad der foregår. "Hvad, Provenzano?" "Aldrig hørt om ham". "Holdt sig skjult i 43 år?" "Hvordan kan nogen holde sig skjult i så lang tid? Hvorfor er han ikke fanget før?" Svaret bæres væk med en siciliansk forårsbrise og høres ikke.

Han har været midt iblandt os hele tiden. Os sicilianere. Ikke hele tiden i Corleone med sine 11.000 indbyggere, men i andre mindre og lidt større byer. Været sænket ned i et hul midt imellem os. Som om vi ikke vidste det hele tiden, selvfølgelig gjorde vi det. På det sidste har han været meget lidt mobil. Helbredet er dårligt, han er gammel og overalt spejder man efter ham. Radius skrumper og fra de mest uventede steder kigger elektronik efter ham. Så han gemmer sig midt i mylderet mellem 120 får og lam og en stærk landlig duft af blomstrende buske, træer og græssende kreaturer, vidunderlig duft af fårelort og fåremælk. Han står op med solen mellem 6 og 7 og lægger sig med

mørket, ofte. Som da han var barn på Corleoneegnen og hans far, Angelo, tog ham med ud til marken om morgenen. Han er en alleårstiders mafioso, alle efterkrigstidens mafiaperioder har han og hans Corleonefamilie været en betydelig del af. Han er, når den ny tids mafiamanagement skrælles af, rundet af bondelandets mafiatrædion. Mental bondecapo fra Corleone ligegyldigt hvor han har opholdt sig eller hvad han har haft gang i, en *viddano*, en bonderøv. Og nu på retræte som rigtig bondecapo, tomatbonde, frisk grønt og cikoriabonde, pecorino og frisk ricotta, sundt for den diabetiker og prostatapatient, han er blevet. Der er ikke spor af vin, øl eller anden alkohol og cigaretter, kun cikoria, grønt, pasta, artiskokker, løg. Kedeligt og ensomt som bare den, men ro og arbejdsro til at forfatte "pizzini", små maskinskrevne sedler til sit kontaktnet, og ro til at læse biblen. Af de fem bibler han opbevarer i huset er kun den ene i brug, broderet med hans tilskrevne kommentarer og anfægtelser, de fire andre har funktion som skytsheleger og mangler brugsspor.

Ensomheden bliver som regel kun afbrudt af Giovanni Marino, fåreavleren, som ejer, *la mannara*. Han bor i et hus i Corleone og kommer hver morgen. Foruden fåreavler er han budbringer af første grad for Provenzano, leverandør af fåreost med peberkorn og ricotta fra det lille mejeri, og undertiden vasketøj. For få dage siden opsatte han en ny tv-antenne på taget. Det vil man undre sig over, når huset officielt ikke er beboet.

Provenzano ejer ingen ting, stort set ingen ting det er værd at tale om; han påstår han er besiddelsesløs, ikke-formuende og kan ikke betale for sit kommende fængselsophold. I de sidste 10 år har den italienske stat beslaglagt værdier fra 400 mafiosi svarende til 6 mia . Men Provenzano ejer som juridisk person ikke en lire. Mafiaformuerne ejes af hans stråmænd. De beslaglagte værdier består mest af konfiskerede ejendomme, jord og bygninger. Det eneste man har kunnet lokalisere og konfiskere af Provenzano-egendom har været 11 ha ved Castellammare del Golfo og en lille lejlighed i Palermo i 2000. Hvor er resten af alle de penge Provenzano har tjent i sin lange karriere, ikke mindst ved en række lukrative offentlige anlægsarbejder og leverancer af sygehusudstyr? At det drejer sig om meget betydelige beløb, ved man fra afhoppede ma-

fiosi. For slet ikke at nævne den skat eller organisationsafgift svarende til 0,8%, som Cosa Nostra har pålagt medlemmernes økonomiske aktiviteter. Hvor er alle disse penge? Nogen vaskes rene i de mange luksusbutikker i Palermo, hvor man aldrig ser et øje. Og derefter?

Midt i henrykkelsen over at politiet har pågrebet Provenzano nager ormen. Bekymring over hvad konsekvenserne af pågribelsen kan blive. Med Provenzano i en bestemmende rolle, som ultimativ topcapo efter det gamle Cosa Nostra kollapsede for 10 år siden, ved man hvad man har – en diskret og moderat voldelig mafia – men nu hvor han er pågrebet, ved man ikke hvad man får. Måske kommer man fra asken i ilden, en forudsigelse som kan ligge i Provenzanos eneste sætning, da man arresterer ham på fårestationen. Syv ord: "Voi non sapete che errore state facendo" – "I ved ikke hvilken fejl I er ved at begå". Ikke meget forskelligt fra hvad andre mafiosi siger ved samme triste lejlighed, men i Provenzanos tilfælde kan betydningen blive dramatisk.

Situationen er altså flydende, uvis. Det kan være overdrevet, når aviser rapporterer om mental uro i Palermo, om at folk lægger bånd på sig, når de vælger samtaleemne. Fodbold og politik går an, men mafia omtales kun offentligt med sænket stemme, hvad man nok også gjorde før, men nu er der jo tale om nyheder og formodentlig ændrede vilkår i forhold til de seneste år. Kun de færreste tror, at mafiaen er forsvundet med Provenzano, skrumpet og snart pist væk. Det er usikkerheden som påvirker og efter 10 år med dæmpet mafiavold risikerer palermitanerne, at situationen igen forværres. Det er en risiko.

Man kan få for meget af palermitanerne og klynkeriet over deres vanskelige liv. Hvis man nu mener, at de selv er årsag og at de til hver en tid vælger det forkerte, det mafiøse, og sætter deres private kortsigtede interesser over alt andet, hvis de spotter en fordel og har muligheden. Fler-tallet gør. Det store mindretal af klartskende sicilianere har ikke en chance og taber alle politiske styrkeprøver, hver gang. Flertallet af sicilianerne er sociale barbarer og vælger selv deres korruperte og mafiø-

se politikere, gang på gang. I Via Isidora Carini, hvor præfekt Carlo Alberto Dalla Chiesa sammen med sin hustru og eskortevagt blev myrdet 3. september 1982, har en anonym palermitaner lagt et stykke papir med en hilsen: "Her døde de ærlige palermitaneres håb".

Det er påfaldende, at mafiosi altid er nært forbundet med Vorherre, jomfru Maria og Jesus og påkalder dem i et væk. Således også Provenzano, hvis hele fem bibler er steget til syv ifølge efterforskernes seneste tal. Selv om kun den ene er i brug, vidner antallet af dubletter om inderlighed i relationen. Hvilke svar søger han? Den almægtiges svar og råd på forholdene i Cosa Nostra? Søger han trøst eller tilgivelse? Konfirmandens og mellemskoleelevens svar på omverdenens åndelige prøvelser og udfordringer? Balancerer det til forstillelse og hvorfor dvæler den katolske presse ved mafiosoens religiøse privatangeliggende? Angrende mafiosi påstår, at de har fået religiøse kvababbelser over deres hidtidige liv og derfor nu indser deres synder. De kommer tæt på en ny samvittighed og angrer. Går fysisk eller mentalt i kloster. Til andre tider virker mafiosoens nærhed til det religiøse mere kalkuleret, en attitude der indtages for at få et gunstigt udgangspunkt, som når lokale bosser over hele Sicilien optræder som protektorer og lignende ved de årlige festligheder for den lokale skytshelgen. Processionernes padriani. Det anfægter dem tilsyneladende ikke, at den højeste katolske gejstlighed med paven i spidsen klart har udtrykt, at mafia er uforenelig med enhver form for kristen tro, med evangeliet og autentisk religiøsitet: "Den er imod Gud, fordi den er imod mennesket", siger kirken om mafiaen.

Det preller af på mafiaen og den gudsopfattelse som er indeholdt i dens riter, i optagelsesritualet til Cosa Nostra, med blod, ild og brændende helgenbilleder, med edsaflæggelse, inspireret af det gamle testaments hævnende, straffende, konservative gud. Hvis biblen af religiøst normale mennesker kan benyttes som et middel til kontakt med en åndelig verden, eller kan læses som et budskab fra en anden verden, er biblen for Cosa Nostras medlemmer en lovbog, der foreskriver regler og straf for

regelbrud. Det er bare en gåde, hvordan man som medlem af Cosa Nostra kan læse hen over 2. Mosebogs ti bud og det 5. om forbud mod at slå ihjel. Hvordan gør de det, uden at virke triste?

Drengen Bernardo Provenzano nøjes ikke med at tage med faderen i marken, han flokkes også med andre unge på Corleones piazzer. Han er født i 1933 og vigtige begivenheder i hans liv finder sted i 1948, 1958 og 1963. I 1948 er han 15 år og to af hans ældre kammerater fra piazzaen er Luciano Liggio og Salvatore Riina, henholdsvis 18 og 23 år. De er kernen i det som senere i Cosa Nostra med frygt og respekt omtales som corleoneserne. Luciano er deres leder og de er allerede involveret som håndlangere, *picciotti*, for den lokale mafiaboss, lægen Michele Navarra. Den lokale fagforeningsleder, Placido Rizzotto, har fornærmet ham, og Liggio får til opgave at rydde ham af vejen. Rizzotto forsvinder 10. marts og hans lig bliver fundet to år senere i en slugt. Herefter går der nogle år, hvor gnidninger mellem de unge mafiosospirer og Navarras folk udvikler sig til åben konflikt. Den 2. august 1958 slår Liggio, Riina og Provenzano til og myrder Navarra i et baghold. De efterfølgende år fortsætter sammenstødene mellem resterne af Navarras gamle garde og de unge. Under en træfning såres Provenzano og får ry for at være koldblodig. Opgørene kulminerer 10. september 1963 hvor Provenzano likviderer tre Navarra-mafiosi med skud i hovedet. Da carabinieri udsteder anholdelsesordre mod ham 18. september 1963, går han under jorden og forbliver der de næste 42 år, 6 måneder og 23 dage. Koldblodighed og skud i hovedet er hans spidskompetencer.

Mange steder på Sicilien findes små centre for kampen mod mafiaen, centre som støttes økonomisk af myndighederne. I Corleone findes et af de mere kendte og prestigefulde antimafiacentre, "Centro internazionale di documentazione sulle mafie e del movimento antimafia". Corleone er valgt for at manifestere, at Corleone ikke kun er mafia. Corleone er også antimafia. På centret har der været afholdt konferencer og videnskabelige møder med fint besøg af fremtrædende kriminologer, sociologer, økonomer, jurister. Også for ganske nylig. Alle der har overværet denne type konferencer og møder ved, at det er en nød-

vendig del af det italienske establishment, af ansigtet udadtil, men reelt er det et endeløst spild af tid og penge. I en anden verden, et stenkast derfra, sidder Provenzano i sit fårehus og konfererer med sin gud.

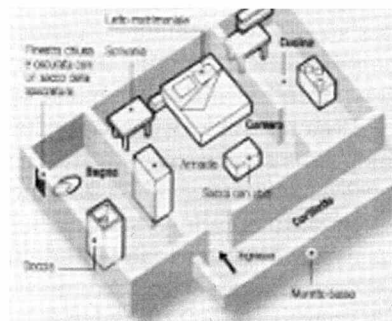

Provenzano . . . "traktorbenny" som world news

Det er en toptopnyhed i de italienske aviser, naturligvis, og i de større udenlandske, at Provenzano pågribes. Tilnavnene er mange, "Il fantasma di Corleone", en dokumentarfilm om Provenzano af Marco Amenta, aktuel i de italienske biografier netop nu. Don Binu eller zio Binnu, "Binnu u tratturi", "traktorbenny", eller som han senere respektfuldt kaldes, "bogholderen", har i årevis været anset for at tilhøre toppen i Cosa Nostra. Siden 1993 er han den sidste af de overlevende Corleone-capi på fri fod. Men ikke mere. Bossernes boss, il capo di Cosa Nostra, eller andre fortærskede klicheer, sidder bag tremmer.

Et fællestræk ved de længe eftersøgte capi er, at de prøver mange ting og til sidst, når nettet strammes, vælger at holde sig skjult i nærheden af deres hjemegn og familie og deres mafiafamilie. Der er bestemt undtagelser, hvoraf den mest kendte måske er Tommaso Buscetta, som genstartede nye familier to gange uden for Sicilien, på evig flugt indtil begyndelsen af 80'erne, men det almindeligste er, at sicilianske capi er hjemmeføddinger med en lokal horisont og stedvant basis. Nitto Santapaolo, pågrebet i et fåreholderhus 18. maj 1993, i Mazzarone mellem Catania og Ragusa, Giuseppe Pulvirenti, pågrebet 2. juni 1993 i et bondehus ved Belpasso, Catania, Benedetto Spera, pågrebet 30. januar 2001 i et fåreholderhus i Mezzojuso ved Palermo, Nino Giuffrè pågrebet 16. juni 2002 i et fåreholderhus ved Vicari og nu Bernardo Provenzano. Under pres er de ude af stand til at holde sig i live og aktive i længere tid langt fra cikorien og deres sociale miljø, et tæt miljø med særlige familiebånd. Kun undtagelsesvis lader det sig omplante til lokaliteter uden for Sicilien.

Den lille fåreholderhus som Provenzano bebor, står som det er opført med rå, ubehandlede vægge. Det har tre klinkebelagte rum. Midtfor opholds- og soverum med seng, bord, skab, stol, en elektrisk ovn, to fjernsyn, hvoraf det ene ikke virker og et andet spritnyt, og en stor vadsæk med tøj. To trin ned til højre, døren til det lille køkken med fryser. Modsat ende brusekabine og wc.

Et fåreholderhus

I aviserne omtales beboelsen som spartansk, nærmest elendig, uden særlige bekvemmeligheder. Kompleksets bygninger fremstår misligholdt, der er rodet og bygningerne mangler vedligeholdelse, det hele i kontrast til det smukke forårslandskab, de blomstrende frugttræer og buske. Også rosmarinen blomstrer, blåt. Komplekset er uden murværk eller hegn og ligger åbent ud til de omkringliggende marker, dyrket med grøntsager. 100 meter derfra ligger små villaer til sommerbenyttelse. I tilknytning til beboelsen ligger staldbygninger, hvor fårene overnatter og hvor der også er et lille gårdmejeri, en lade med redskaber og hø og en fårefold. Den 11. april er fårene for længst sat på græs, da politiet ankommer. Besætningen repræsenteres kun af nogle høns og fire sorte katte.

Det lille gårdmejeri benyttes af ejeren, hyrden Giovanni Marino, til fremstilling af fåreost og ricotta. Han benytter kun området i dagtimerne og bor i et andet hus i Corleone, kører frem og tilbage med ricotta og ost i en gammel Panda. Marino arresteres samme dag som Provenzano. I beboelsen finder man to skrivemaskiner af mær-

I aviserne omtales beboelsen som spartansk, nærmest elendig.

kerne Olivetti Lettera 32, et gammelt hakkebræt, en elektrisk Brother Ax-410 og små og store stykker hvidt papir, lapper, til at skrive kortere eller længere beskeder på. Provenzano bruger den elektriske, Olivetti'en er reserve eller et minde.

Til stereotyperne om provinsmafiaen hører, at mafioser er begavede, fæmælte, bondesnu og analfabeter. Det er almindeligt, at pressen udnævner ældre, landlige mafiosi til analfabeter, og det sker også i dette tilfælde. Vi kan derfor konstatere, at vi står overfor en ny variant, den maskinskrivende analfabet. Det at forbinde mafia og analfabetisme er en meget sejlivet myte i mafialitteraturen, som fremholder det bondske, det rå, uciviliserede for at lægge distance til en anden tid og verden, men det er ofte rent sludder. Eksistensen af de Provenzano forfattede papirlapper er allerede kendt og omtalt i tidligere afhøringer af afhoppede mafiosi. I beboelsen findes ingen telefon, hverken fastnet- eller mobiltelefon. Vinduet i det værelse Provenzano opholder sig i om aftenen er dækket af sort plastik for at undgå, at man udefra skal se

lys trænge ud, hvis han en aften skulle foretrække ikke at lægge sig med mørket. Beboelsen tager sig altså ubeboet ud. Anklagerne Michele Prestipino og Marzia Sabella som har koordineret operationen fra Palermo siger, at Provenzanos skjul er præcis som de hele tiden har forestillet sig det.

Med pågribelsen af Provenzano er man nået til den sidste af de meget kendte og omtalte capi, der trækker spor tilbage til det politiske og sociale kaos efter krigen. I Corleone svang trekløveret Liggio, Riina og Provenzano sig op i en dominerende position og gik efter magten i Palermo i 70'erne og 80'erne, efterladende sig Navarras rygende og gennemhullede bil på en siciliansk landevej. Når den altid slagfærdige og arrogante kyniker Luciano Liggio sagde om Provenzano "at han skyder som en gud, men har en hjerne som en høne" er det mere morsomt end egentlig sandt. Nogle aviser tillægger Provenzano fadderskabet for den strategiske plan bag den interne mafiakrig i 80'erne, hvorunder capi for mange mafiafamilier blev udskif-

tet, mens andre giver Salvatore Riina æren. Liggio, som måtte afstå sin plads i Cosa Nostras ledende triumvirat i 70'erne – Badalamenti, Bontate og Liggio – til Riina, var på flugt og blev arresteret. Tilbage af aktive capi fra Corleone var derfor kun Riina og Provenzano og alt tyder på, at de havde en sjælden set enighed om de skiftende strategier, der skulle følges. Totò Riina blev arresteret 15. januar 1993 efter at have været eftersøgt mange år.

På politiets aflytninger af mafiamiljøerne i 1981 taler de aflyttede om *u ragoniere*, bogholderen. Hvem er det? Der er ingen der i begyndelsen tænker på, at han som "har en hønes hjerne" kan være bogholderen. Der går et stykke tid før man knytter forbindelsen; det er Provenzano der varetager de økonomiske mafiainteresser, mens Riina tager sig af det praktiske ved udrensningerne i Cosa Nostras organisation og står for udførelsen af voldsstrategien. Det er klart at Provenzano efter Riinas pågribelse forfølger en mindre åbenlys voldsstrategi. "Cosa Nostras totale neddyrkning" kalder efterforskerne denne strategi. Riinas testamente, terroraktioner på det italienske fastland i 1992, var hævn for, at den herskende politiske klasse i Italien ikke kunne beskytte Cosa Nostra mod retssystemet. Der er ingen penge i den strategi.

Udsagn fra den samarbejdsvillige mafioso Antonino Giuffrè bekræfter, at Provenzanos nye strategi består i mådeholden voldsudøvelse og infiltration af de offentlige myndigheder, frem for frontale opgør. En mere forretningsduelig strategi, måske, så længe man optræder uden konkurrence på de lyssky markeder. Er man alene om måltidet, er det ikke nogen kunst at undgå volden. Provenzanos pizzini fortæller, hvordan denne strategi skal efterleves. Pizzini er skrevne meddelelser, som håndbæres til bestemmelsesstedet. Ofte er navne og steder udskiftet med talkoder. På fårestationen og på hans person finder politiet mange genpartner af pizzini, han selv har skrevet og originale meddelelser, han har modtaget. Provenzanos advokat Franco Marasà siger for at antyde omfanget af sin klients beslaglagte korrespondance "Til min klients papirer slår en TIR (lastbil) ikke til".

Der er mange nye træk ved den strategi og det enevoldsregime Provenzano har repræsenteret den sidste halve snes år. Forretningsstrategien, minimalisering af voldsudøvelsen, forhandlingsmetoderne og skriftligheden er blot nogle få af de mere iøjnefaldende træk. Men også et mere mærkværdigt fænomen som alderdoms-selv mord internt blandt miljøets medlemmer med berøring til Provenzano, er noget nyt. Den 56-årige Andrea Anello, udpeget af den afhoppede mafioso Nino Giuffrè for sine mafiaforretninger, hængte sig i sin fængselscelle 19. februar 2006. Godt et år tidligere, 28. januar 2005, hængte den 64-årige Francesco "Ciccio" Pastoia fra Belmonte Mezzagno sig. Han havde mange kontakthaver i miljøet og blev brugt som budbringer for Provenzano. Han var derfor meget indsigtfuld, men uheldigvis også meget talende, hvilket politiet konstaterede, da man aflyttede samtaler og afdækkede intriger og mord beordret af Cosa Nostra. I midten af 2004 blev han løsladt efter en fængselsstraf og genoptog straks kontakten til miljøet. Politiet havde udstyret hans bopæl med aflytningsudstyr og selv om det lykkedes ham at få nogle af sensorerne uskadeliggjort, fortsatte andre med at opsnappe og sende fra de lokaliteter han bevægede sig i. Således opsnaptes en samtale i september 2004 mellem Pastoia og en anden mafioso, hvor Pastoia forklarer koderne af bogstaver og numre i Provenzanos pizzini. "Nummer 28 er en ung fyr fra Agrigento". Pastoia afslører også i den aflyttede samtale, at han har direkte kontakt til *lo zio* – Provenzano – "Jeg har mulighed for at kontakte ham (...) Før jeg gør noget, taler jeg med onkel. Jeg vil ikke begå fejl". Han afslører, at Provenzano taler med de andre capi, der holder sig skjult. Denne og andre samtaler opsnaptes af politiet, som går i en storstilet aktion i januar 2005 og anholder mere end 40 sicilianere tæt på Provenzano. Også Francesco Pastoia pågribes og hænges sig tre dage efter i fængselscellen. Senere på året, 13. december 2005, hænges den 68-årige Michelangelo Pravatà fra Vicari-familien sig i en fængselscelle i Spoleto. Det sker dagen før han ville få forkyndt mange års fængselsstraf.

Provenzanos hele postnetværk ligger i ruiner og skal rekonstrueres.

Læserbrev fra Mario Scarbocci fra San Donato Milanese (CdS 15.4.2006): *"Det falder mig meget svært at overbevise mig selv om at mafiaens capo var en gammel mand, der levede som huleboer og uddelte ordrer på papirlapper skrevet på maskine. Hvordan kunne det på den anden side ske at en styrke af carabinieri, politi og skattepoliti (Italien er det land i verden der har flest korps, alle aflønnet af skatteyderne og forbrugerne) udstyret med de mest sofistikerede efterforskningsmidler, har ladet sig snyde i mere end 40 år af en lille betydningsløs mand?"*

Mens aviserne afventer yderligere detaljer om pågribelsen af Provenzano, benytter redaktionerne lejligheden til at indhente udtalelser fra det politiske Italien. Alle adspurgte glæder sig uden undtagelse, men glæder sig på forskellig måde afhængig af hvilken politisk konstellation man tilhører. De regeringsbærende støtter, dem der er på vej ud med Berlusconi-alliancens valgnederlag, lykønsker sig selv og hinanden og understreger politikorpsets sejr – Squadra Mobile di Palermo, Sco, Carabinieri og Guardia di finanza - og roser den afgående indenrigsminister Giuseppe Pisanu's ihærdighed, der har betydet et voldsomt slag mod mafiaen, mens oppositionen understreger nødvendigheden af at fortsætte i samme spor og løse andre problemer, som står i vejen for Siciliens udvikling. Deputerkammerets formand ringer til indenrigsministeren for at gratulere ham med denne afgørende sejr over mafiaen. Indenrigsministeren selv citeres for: "Cosa Nostra mister sin indiskutable capo og staten opnår en sejr af afgørende betydning. Det er en pågribelse som kroner en sæson med store succeser mod den organiserede kriminalitet og terrorismen nationalt og internationalt". Også republikkens præsident, den snart afgående Carlo Azeglio Ciampi, udtrykker sin påskønnelse af anti-mafiaembedets arbejde. Den sicilianske regionalpræsident Salvatore Cuffaro siger: "I dag er en smuk dag for Sicilien. Endelig befrier denne jord sig for et åg, som har undertrykt den i 40 år. I dag takket være ordensmagtens engagement, beslutsomhed

og store arbejde er der rettet et hårdt slag mod mafiaen. Alle os sicilianere skal engagere os og forhindre at der nogensinde kommer en anden Provenzano". R retorikken er så højstemt, at det er lige før man glemmer, at Cuffaro er genstand for en undersøgelse om påståede mafiaforbindelser. Formanden for parlamentets anti-mafia-kommission Roberto Centaro udtaler: "Det er en vigtig arrestation som man har arbejdet på i årevis og som viser at staten er i stand til at vinde. Kampen mod mafiaen er ikke slut, den fortsætter og om muligt med større kraft, da den organiserede kriminalitet endnu ikke er slået".

En af Provenzanos højt betroede mænd var Antonino Giuffrè, kaldet *Manuzza*, "Hånden", på grund af en vansiret hånd efter en jagtulykke. Han blev arresteret 16. juni 2002 ved Vicari og også han havde søgt skjul i et fåreholderhus efter flere år på flugt. På hans skjulested fandt politiet genpartier, kopier af mange af Provenzanos pizzini med besked om beslutninger og de ting som skulle ordnes. Provenzano havde givet ham kopierne i varetægt, øjensynligt ud fra den overvejelse, at en slags organisationsarkiv er en større garanti for at "legitime" beslutninger kan dokumenteres. Giuffrè har fortalt efterforskerne, at Provenzano fraveg den gamle volds- og konfrontationsstrategi, fordi der tegnede sig et nyt politisk partilandskab efter de gamle partiers sammenbrud, De kristelige Demokrater, Kommunisterne, Socialisterne. Cosa Nostra skulle se tiden an.

Trods sin teknologiske primitivitet har pizzini-metoden mange fordele og har været i stand til at modstå efterforskningens langt mere avancerede muligheder for at opfange vidnesbyrd og bevægelser i det illegale miljø. Svagheden ved Provenzanos robuste kommunikationsværktøj er det menneskelige element og at koder helt eller delvist kan dechifrerres, hvis de opsnappes af uvedkommende. Selv højt betroede personer som Giuffrè kan bukke under, blive mør og svigte organisationens og lederens tillid. Han har samarbejdet og har givet selektive oplysninger om sit samarbejde med Provenzano, som han kalder *firrignu*, stærk og udholdende. Trods sin alder viger han ikke tilbage for at sove i

sovepose i flere nætter på ubekvemme steder, hvis det er nødvendigt.

Giuffrè har fortalt politiet, at Provenzano ikke benytter sig af telefon og at han er helt manisk overfor myndighedernes elektroniske overvågning. Han er altid påpasselig med ikke at efterlade sig spor, som kan afsløre hvor han skjuler sig. Han styrer sin milliardforretning ved hjælp af en omfattende produktion af pizzini.

En af de egenskaber der kvalificerer moderne teknologi er dens hurtighed til at behandle og kommunikere store mængder data. Mere moderne teknologi er mere moderne, fordi den er hurtigere og har større kapacitet end den teknologi den afløser. Provenzos pizzini-teknologi er langsom, rigtig langsom, men efter omstændighederne effektiv og selv om dele kan opsnappes er den vanskelig at opsnappe i sin helhed og i et snuptag. Det er som at samle et puslespil med et motiv af ren, azurblå himmel. Provenzos gammeldags kommunikationsform kræver store efterforskningsressourcer og efterforskningen skrider langsomt frem.

Det fremgår af aviserne, at politiet også har opsnappet beskeder fra hustruen på stafetruten frem og tilbage mellem hendes villa i Corleone og mandens bolig på fårestationen. I fugleflugt to km, men stafetten kan mageligt have bevæget sig mange km før den ender hos adressaten. Yderligere taler man om pakker med rent vasketøj, som man har fulgt fra hustruens bopæl og som via snørklede veje har fundet frem til fårestationen. Ved hvert stop pakkerne har haft undervejs inden den endelige aflevering noteres via politiets overvågningsudstyr, at her bor en medskyldig. Indtil videre meldes tre personer på vasketøjsruten arresteret. Det understreges flere gange, at Provenzano ikke er blevet stukket, men at det er klassisk politiarbejde, der har ført til hans anholdelse. Dette bekræftes af politimester ved kvæsturen i Palermo Giuseppe Caruso: "Provenzano er ikke blevet forrådt af nogen. Vi har hverken brugt angrende eller meddelere".

Dette gentages af Pietro Grasso, den nationale antimafiaanklager: "Det har været en operation baseret på et højt teknisk undersøgelsesniveau uden eksterne

bidrag af nogen art". Og lidt kryptisk: "Den der vil forstå, forstår det. Jeg har ikke andet at tilføje". Hermed håber han, at operationen kan fremstå som et resultat af klassisk, godt politiarbejde og at man undgår mytedannelser og gætterier om hvem i miljøet, der har sladret til politiet. En meddelelse rettet til offentligheden, pressen, men også til de forskellige politikorps, anklagemyndigheden, politikere. Der er ingen grund til fnidder og mytedannelser, men det undgår han nu næppe, al den stund det ikke er rigtigt.

Det er en giftig sag og har været det siden Falcone og hans såkaldte Antimafia-pool bestående af en håndfuld håndplukkede og frygtesløse forundersøgelsesdommere. Miljøet omkring mafiaefterforskning har været giftigt, præget af mistillid, rivalisering og politisk indblanding og er en af de rigtig gode forklaringer på, at bekæmpelsen af mafiaen ikke er mere effektiv end den er. Nid og nag er måske på retur. Klimaet blandt efterforskerne forbedres ved at alle orienteres ligeligt, de er teamorganiserede og ingen synes at skulle kåres til ledelsesfavorit eller være nogens protege.

5. april 1992 får carabinieri-stationen i Corleone besøg. Det er Saveria Palazzolo som melder sin ankomst og sin fremtidige bopæl i byen, for sine to børn og sig selv. Besøget er allerede forinden adviseret gennem en advokat, som giver udtryk for at Provenzano er afgået ved døden. Hun meddeler ikke andet, hverken om børnenes fader eller hvor hun har opholdt sig siden 1973. Tilsyneladende spørger carabinieri-kaptajnen hende heller ikke.

De tre arresterede fra vasketøjsstafetten i Corleone er mistænkt for at have supporteret Provenzano. Det er Calogero og Giuseppe Lo Bue – far og søn – og Bernardo Riina, alle lokale. De mistænkes for at være kurerer for Provenzos omfattende pizziniforretning og for at bistå ham med at holde sig skjult. Giuseppe er 36 år og repræsentant for et støvsugerfirma, hvor også Provenzos ældste søn Angelo arbejder. Provenzano er hans grandonkel. Giuseppe er den første i vasketøjsstafetten og ham som henter vasketøjet hos Saveria Palazzolo. Sidste del af stafetten og over-

dragelsen af vasketøjet til Provenzano tager den 70-årige Riina sig af. Han er ikke i familie med Salvatore Riina.

Calogero Lo Bue, 60 år, tilstår at han har ladet sig overtale til at hjælpe en gammel, syg stakkel af humanitære, medmenneskelige årsager. Han tilføjer, at han ikke har noget at gøre med mafiosi eller kriminelle. Han er kendt af myndighederne; har tidligere været anklaget for at tilhøre mafiaen, men er blevet frikendt og de beslaglagte midler overdraget til ham igen. Han fortæller, at det er Bernardo Riina som har bedt ham overbringe pakker til den gamle, syge mand, 4-5 gange højst. Han oplyser, at det er ham selv der har bedt sønnen, Giuseppe, om at hjælpe sig. Det angrer han nu; "Dette har været mit livs store fejl".

Også sønnen er fængslet. Han er gift med en niece af Provenzano, og det er derfor at hans far har bedt ham om at hente pakker hos zio Binnu's kone. "Jeg bragte dem til det sted, som Bernardo Riina havde udpeget. Jeg ved ikke andet. Jeg har ikke noget med mafiaen at gøre. Jeg har aldrig set hvad der er i pakkerne. Man har fortalt, at det er tøj og proviant. Jeg ville kun hjælpe en gammel mand". Myndighederne mistænker alle tre for at være medlem af mafiaen og for at have været langt mere aktive kurerer end de giver udtryk for.

Øgenavnene som hæftes på Provenzano er ofte fantasifulde, undertiden det modsatte. Den ubestridte mafiaboss, manden uden ansigt, det hemmelige livs akrobat, fantomet fra Corleone, traktorbenney, *u' tratturi*. Det sidste refererer til hans herkomst og tidlige karriere i mafiamiljøet og er ikke overdrevent fantasifuldt, men snarere et signalement om, at her er en mand som kører grundigt gennem forhindringerne, rambukker, bulldoser sig vej. Men hvordan er han, hvordan ser han ud? Hvordan han er, forsøger vi at portrættere her og hvordan han ser ud, ved vi nu. Pressefotos og tvbilleder viser en lille, tæt, firskåren, hvidhåret pensionist fra landet, en rødmosset bondelookalike. Før havde man kun et foto fra 1958. Fra de mellemliggende år har man kun haft beskrivelser fra folk, som har mødt ham.

Hovedleverandør af brugbare indtryk har været Antonino Giuffrè, *Manuzza*, men også Mario Cusimano, en lille fisk, pågrebet sammen med flere andre under den store politiaktion 25. januar 2005, har kunnet fortælle. Giuffrè har ført efterforskerne på sporet af landmåler Pino Lipari, som tog sig af corleonesernes pengesager, og Lipari har givet oplysninger som har sat politiet i stand til at rette en storstilet aktion mod den logistik som omgav Provenzanos skjulesteder i januar 2005. Helt

uden ekstern hjælp har politiet altså ikke været, jævnfør Carusos bemærkning om, at ingen har forrådt Provenzano. Politiet har haft betydningsfulde informanter og både Giuffrè og Cusimano ses uden tvivl i miljøet som forrædere.

Andrea Camilleri, forfatter til krimierne om kriminalbetjent Montalbano, bli-

Hvordan er han, hvordan ser han ud?

ver som formodet ekspert spurgt om den tilsyneladende modsætning mellem billedet af den milliardomsættende, globale mafia og det nødtvungne munkelignende spartanske liv Provenzano har levet. Begge billeder kan vel ikke være lige rigtige. Spørgsmålet er nok hvad billederne viser, hvordan man udlægger deres indhold. For i virkeligheden er de, mafiosierne, meget moderne, når det drejer sig om forretningsstrategi, om organiseringen af stemmer ved politiske valg, om at udvælge de rette personer til at løse de svære opgaver. Når de tvinges til at holde sig skjult, vil deres enkle, bondske levemåde være et resultat af den tvang de underkastes, ikke fordi de foretrækker det. Det er ikke et etisk valg, men omstændighedernes tvang der gør, at de undertiden må leve uden bekvemmeligheder. "Når disse mennesker arresteres er det fordi netværket af beskyttelse, som udgøres af politikere, forretningsfolk, ulastelige og mennesker uden for mistanke, går i opløsning. Og det sker i det øjeblik bossen har mindre magt. Nuvel, hvis det er sandt, som det siges i det italienske mundheld, "når paven dør, gør man bare en ny", tror jeg at indenfor mafiaen gør man en ny pave i det øjeblik den gamle pave bliver syg. Man afventer ikke at han dør, og derfor mener jeg at udtrykket "at vi har halshugget mafiaen" er forhastet. Med denne store arrestation rettes vores personlige glæde mod retsmedsmændene og ordensstyrkerne, men i virkeligheden mener jeg, at pågribelsen af Provenzano kun er et udtryk for at vi begraver den gamle pave (...) Fem bibler, hvoraf de fire uopskåret og en meget benyttet, tre krucifikser om halsen, rosenkrans, helgenbillede, fader Pio. Og ikke en pizzini, hvor Guds navn ikke er nævnt. Man kan undre sig over, at mafiosierne kan være så religiøse, men det er nødvendigt at forsøge at forstå, at ofte antager religionen hos sicilianerne en særlig foruroligende form for overtro (...) At tro at de forretninger som en multinational mafia laver, er disse få entrepriser som ledes af Provenzano, er det samme som at man ikke har forstået betydningen af mafiaen. Den virkelige mafia i dag kan have ændret aspekt og have forladt ritua-

lerne om at tilhøre en bestemt familie, indvielse, helgenbillede og blod. I dag, tror jeg, at mafiaen er på internettet og at capoerne ikke kender hinanden, men at de deler det samme password".

Cusimano, den lille fisk, fortæller efterforskerne om en bilrejse med Provenzano fra Sicilien til Marseilles i Frankrig for sommeren 2003, hvor han under falsk navn, Gaspare Troia, skulle gennemgå en hospitalsbehandling og opereres for en prostatalidelse. Dette bekræftes af den privatklinik i Marseilles, hvor Provenzano er blevet opereret. Kort efter vil avisrygter vide, at Gaspare Troia skal have søgt at få det regionale sygesikringsvæsen på Sicilien til at refundere udgifterne. Hvad er rygters pointe? At man skal forarges over, at Provenzano ikke selv har betalt de fulde hospitalsudgifter? At sygesikringen har udbetalt refusion til en eftersøgt syg mafioso? Man må formode, at en fængslet Provenzano i videst muligt omfang bliver kureret for sine sygdomme på det offentlige regning, eller? Få dage senere viser en undersøgelse, at der ikke er søgt om eller udbetalt refusion til nogen Troia eller Provenzano.

Alfredo Mauro, restauratør på "Don Corleone", den eneste sicilianske restaurant i Marseilles, har set tv og genkender Bernardo Provenzano som den ældre gråhårede mand, der sammen med tre yngre mænd frekventerede etablermentet i foråret eller forsommeren 2003 for at få noget at spise. Det kniber med at huske detaljer fra det celebre besøg, og desværre er Mauro helt blank, når han prøver at huske menuen gæsterne satte til livs, men det kunne have været caponata, rigatoni alle melanzane, involtini. Det er det, man serverer her. Men han kan huske, at selskabet sad ved det andet bord til højre for indgangen og den ældre bebrillede herres afskedsord: "Jeg er glad for at kunne spise traditionelle sicilianske specialiteter. I dag er det vanskeligt selv på oprindelsesstedet at få dem så autentiske".

Tilbage til 11. april på Montagna dei Cavalli, hestenes bjerg, to km uden for Corleone. Det er en formiddag i stærke farver, græsset har spinatfarve med gule forårsblomster, himlen blå, blå, blå. Frugt-

træer blomstrer hvidt med lidt lyserødt. Der ligger det lille kompleks omgivet af spredte pinjetræer, med staldbygninger, lade med tagbue som en lille sportshal, folde, mødding og en lille beboelse beklædt med betonpuds. Hovedpersonen har allerede forladt området, tilbage er et utal af politibiler, vagter og teknikere. Om få timer og i løbet af natten vil han blive overført i helikopter til det megalokale fængsel Vocabolo Sabbione i Terni på fastlandet.

Et ugemagasin forsøger sig med en ny vinkel, og guderne skal vide, at mange vinkler har været forsøgt. Vi er med, sidder ved siden af Provenzano i en af politiets helikoptere i luftrummet over Rom lidt før solnedgang den 11. april. Det er en times tid siden, man forlod Palermo. *Zu Binu* kigger optaget ud over byen, over Montecitorio, parlamentsslottet Palazzo Chigi og trikoloren som vejer fra Quirinale. Pludselig drejer piloten maskinen mod vest og svæver i en bue lige hen over Peterskirken og Vatikanet. Provenzano læner sig frem for bedre at se, markerer tre gange korsets tegn og dropper i tankerne sine 5-6 ubrugte bibler med dynamitstænger lige ned i pavens sovegemak. Det skulle lige prøves. Så folder han hænderne og beder i tavshed. Kort efter lander helikopteren på gårdspladsen i Terni-fængslet. Udsigten horisonten rundt har skiftet karakter fra, hvad han kender.

Først en uges tid senere, torsdag 20. april, finder den første egentlige afhøring af Provenzano sted i fængslet i Terni. Provenzano ønsker ikke at svare på spørgsmål ud over dem, der har karakter af at han bekræfter, hvem han er, og dem som vedrører anklagerne mod ham. Otte minutter varer afhøringen.

Provenzano erklærer, at han er uformulerende og at han kun har gået i underskolen. På spørgsmålet om han er gift med Saveria Benedetta Palazzolo, svarer han: "I mit hjerte, ja". Det tager man som bekræftelse på, at hun og han ikke er lovformeligt viet. I fængslet er han blevet helbredsundersøgt og hans helbred har det godt, omstændighederne taget i betragtning. Ved mødet præsenterer embedsmændene Provenzano for en regning for ubetal-

te retsomkostninger på 276.000 .

Efterfølgende holder Provenzano en times møde med sin advokat.

9. maj 1963.

Sidste gang der var kontakt mellem myndighederne og Provenzano var 9. maj 1963, hvor han stillede til kontrol på carabinieri-kasernen i Corleone. Da carabinieri 18. september samme år begærede ham anholdt for medvirken i nedskydning af tre navarrianere, var han væk. Hermed indledtes de 43 år på flugt. Flere gange mener man at være lige i hælene på ham, men han har held til at undvige, senest 2005, hvor han undslipper en stort anlagt razzia.

Tilbage til start som så mange gange før. Politiet genoptager overvågningen af hustruens store villa i Corleone, i kvarteret Punzonotto i byens udkant. Foruden den 65-årige Saveria Palazzolo bor her deres børn, Angelo, der er 31 og Francesco Paolo, som er 24. Tre måneder før pågribelsen af Provenzano bemærker politiet, at Angelos kollega, Giuseppe Lo Bue, kommer ud af villaen en eftermiddag. I hånden bærer han en blå affaldssæk. Dette gentager sig hver tiende dag og hver gang med en blå affaldssæk, som han tager med i sin Audi 4 stationcar. "Gentagelser af handlinger sandsynliggør, at der findes en fast aftale, en regel", tænker politiet. Overvågningen af Lo Bue udvides og snart kan man rekonstruere et kurer mønster med tre forskellige chauffører og biler involveret, men i forskellige kombinationer og ruter. Det er Giuseppe Lo Bue, Calogero Lo Bue og Bernardo Riina. Om Bernardo Riina ved man, at han de senere år har været aktiv i den lokale antimafiabevægelse og viceformand for Cooperativa Antimafia di Corleone.

Overvågningen udvides igen. Man forsøger at tage et såkaldt termokamera i brug, som kan afsløre tilstedeværelse af personer gennem deres kropstemperatur, men forsøget mislykkes. Man skal forholdsvis tæt på det, man vil måle, og det er ikke muligt takket være de lokale hundes gøen. Dernæst forsøger man at fotografere på en 8 km's afstand med et stort teleskop, en

Sensitiv
fjernovervågning?

stjerneikkert, placeret i et skovområde ved Casale. Når man ønsker at flytte den, sker det om natten mellem klokken 2 og 3, når området sover. Der er ingen andre der er orienteret, heller ikke forstvæsenet, man stoler ikke på nogen. Teleskopet følger dagliglivet i Corleone i almindelighed og Lo Bue's og Riina's i særdeleshed. Lo Bue tager til Riina's hus i bunden af dalen og Riina tager af sted i sin Golf til Montagna dei Cavalli, men træerne skygger for teleskopet. Det er nødvendigt at fotografere fra den anden side, fra højdedragene, de gamle nøgne bjerge 180 grader modsat, hvor man nu er. Den 4. april er et radiostyret telekamera på plads. I den følgende uge er der forskellige sikre tegn på, at nogen bor fast på fårestationen og at det ikke er hyrden selv. Det er nødvendigt at skifte batterier hver nat. Man følger også med i, hvad der sker i og omkring hustruens villa og benytter noget, der upræcist omtales som "microspie", sandsynligvis sensorer til rumaflytning og sensitiv fjernovervågning.

I et rum der støder op til det lille gårdmejeri, ligger valgpropaganda til parlamentsvalget 9.-10. april. Det er løbesedler, der opfordrer til at genvælge Salvatore Cuffaro, præsident for den Sicilianske Region og kandidat til Senatet for UDC, Unione dei

Democratici Cristiani e Democratici di Centro. Der er også valgmateriale for Nicolò Nicolosi, Corleones borgmester, kandidat for listen "Patto per la Sicilia". Cuffaro er under mistanke for at pleje forbindelser med Cosa Nostra, og efterforskerne har meddelt ham, at man har indledt en forundersøgelse. Han afviser selvfølgelig og går så langt som til at sige "mafiaen er noget møg". En stor valgplakat nøjes ikke med at citere ham, og tilføjer på siciliansk "men Totò Cuffaro har ingen nosser". Tv-billeder viser løbesedlerne på fårestationen.

Hvad mener man i Corleone?

Det er 12. april, dagen efter pågribelsen, og en journalist på Corriere della Sera kan skrive som om han har set sig omkring indenfor på Provenzanos skjulested. Det har han måske også, tilsyneladende kan journalister bare dalre rundt på åstedet og flytte rundt på genstande, så de egner sig til pressefotos og filmindslag. Det kan også være, at politiet har fortalt ham så levende om, hvad der ligger i Provenzanos pizzini-arkiv, at det virker som om han selv har set papirlapperne. På mange af dem står der ikke navne men numre, har han set. På en står der "5", på en anden "25". Men det er ikke nogen nyhed, det har man vidst også før man fandt sedlerne hos Provenzano. Man har ment at "5" stod for "Ciccio" Pastoia som begik selvmord i fængslet i 2005, men nummer 5 fortsætter tilsyneladende med at optræde spillelevende. Tog man fejl eller er der en ny nummer 5? Nummer 1 menes at være Provenzano selv. Der er mange små, små sedler med tæt, tæt skrift, sammenfoldede eller bundtede. Der er også breve. Han har brugt dagene til at læse og skrive. Han skriver et noget specielt italiensk, præget af talemåder og dialekt med særlige stavemåder og vendinger, men klart nok til at folkene i Cosa Nostra har forstået beskederne. Fastlandsaviserne korsner sig over hans grammatiske færdigheder, måske er han ikke

decideret analfabet, men pizzinierne er fyldt med fejl.

Kan man gennem pizzinierne afdække strukturer, som giver indblik i, hvordan et Cosa Nostra under ledelse af Provenzano er sammensat, og hvordan kommunikationen kører i systemet. Hans kommunikationsaktivitet og hans forretningsstrategi må, forudsat at han har den samlende og styrende funktion som man tiltror ham, kunne aflæses af de mange data, som teksterne indeholder. På den anden side: hvad er det for et Cosa Nostra, hvis capo tilbringer sine gamle dage med en ussel, nedværdigende levevis.

Hvad mener man i Corleone? De fleste mener ikke noget, de vil fortælle om. De svinger sikkert mellem at være ligeglade og godt tilfredse med pågribelsen af Provenzano, men de siger ikke noget, fordi de ved, det kan få konsekvenser. Her udrydder man hele familier. Det er et behersket antal af de lokale, der tager turen ud til fårholderhuset for at genopleve dramaet. Det er mest turister, som har set filmen "Don Corleone" og som gerne vil se fortsættelsen.

Da Salvatore Riina blev pågrebet i 1993 gik de unge i masseoptog i Corleone; denne gang har der ikke været noget initiativ, måske fordi man i dag ikke har den voldeligt spændte situation, som Riinas terrorstrategi skabte. De sidste 10 års forretningsstra-

tegi i Cosa Nostra er mindre spektakulær og påkalder sig mindre opmærksomhed. I Corleone er der oprettet landbrugs- og produktionskooperativer på konfiskeret, tidligere mafiaejet jord og ejendom. På en af dem, Placido Rizzotto, siger lederen, at mafiaen forsøger at intimidere de ny kooperativer og at den øver hærværk mod kooperativernes dyr og vinstokke.

Byen Corleone besøges årligt af turister, der vil se Godfathers by. Fra USA alene kommer 4000 for at se mafiaens hovedstad, men det er den officielle politiske antimafiapolitik, der præger bybilledet og som har haft travlt med at omdøbe piazzer og gader. Ud over Piazza Falcone og Borsellino, Piazza Vittime della Mafia, via Piersanti Mattarella, idrætsplads Pio La Torre og flere endnu, foreslår den regerende borgmester Nicolò Nicolosi at man døber en gade "11. april-gaden" og at man netop den dag afholder en fest for corleonesernes befrielse.

Under Riina og Provenzano er der faste procentafkast ved offentlige entrepriser og anlægsarbejder: 2% fordeles til de involverede politikere, 2% går til Cosa Nostra (udstyr, advokathjælp, hjælp til indsatte og deres familie), 2% til involverede pengeinstitutter og kontrolorganer, 0,8% ledelsen i Cosa Nostra – personlig bonus. Da Provenzano bliver alene i ledelsen, afstår han fra de 0,8% i kommission og klarer sig med egne forretninger. Det styrker også hans position som den kompromissøgende og mæglende mellem de lokale capi. En ny forretningsstrategi? Hvad indebærer det? Det er ensbetydende med minimering af voldsudøvelse og øget infiltration af politiske og økonomiske netværk. En nylig afhoppet mafioso, Francesco Campanella, fortæller, at det er Provenzanos forretningsstrategi at drive forretning direkte i stedet for at afpresse virksomhederne. I stedet for at intervenere og udvirke at tilknyttede personer får del i de offentlige entrepriser, kan man selv tage opgaverne og udføre arbejdet. I tråd med disse overvejelser planlægger mafiafamilien i Villabate at stå for opførelse af et indkøbscenter. En anden mafiafamilie ønsker at opføre et tilsvarende center ved Bagheria og Provenzano får til opgave at mægle mel-

lem de to interesser. Provenzano har påtaget sig en ny rolle, men tiden er ved at være knap.

Det fremgår af en rapport fra Sco, Servizio centrale operativo, en afdeling af Polizia di Stato, at korpsets agenter har brugt 42 dage til at lokalisere det lokale netværk af Provenzano-kurerer. Under sporings- og aflytningsarbejdet har politiet opsnappet telefonsamtaler, som tyder på en strid blandt slægtninge i Provenzanofamilien. Saveria Palazzolo og hendes to sønner strides om et økonomisk spørgsmål med en anden slægtning, en bror til Bernardo. Provenzano har i striden indtaget rollen som den lidt tilbagetrukne, hvad han jo af gode grunde også er, uden at give køb på sine og den nærmeste families interesser.

Der kommer stadig flere detaljer om vasketøjsstafetten. Plastikposen viser sig at indeholde rene underbukser, trøjer og sokker, som Provenzanos hustru har gjort klar søndag 9. april. Politiet opdager posen som er stillet ved døren til den grå villa, hvor familien bor. Posen flyttes et par gange i løbet af søndagen og endnu 500-600m om mandagen af forskellige kurerer, stadig mere betroede, formoder man, efterhånden som den nærmer sig bestemmelsesstedet. Flere gange mister politiet sporet, men genfinder posen takket være overvågningskameraerne, som transmitterer til Palermo.

Der er endnu ingen, der har opdaget batteriskiftet ved nattetid som udføres af forklædte politiagenter: "Det er ikke let at iagttage i Corleone uden selv at blive set", siger chef i Sco, Renato Gualtieri. Han fortæller, at da man i løbet af søndagen igen havde mistet følningen med vasketøjsposen, lagde man mærke til en mærkelig aktivitet på Montagna dei Cavalli. Ejeren, fårehyrden Giovanni Marino, kravlede op på taget af det man anså for et ubeboet hyrdehus for at fastgøre en tv-antenne. Måske ville nogen følge med i valgkampens slutspurt. To dage senere, tirsdag 11. april klokken 8.38, opfangede det elektroniske kamera en hånd strakt ud af døren. Hånden greb en skål fyldt til randen med frisk ricotta, som blev rakt frem af fårehyrden Giovanni Marino. For politiet var dette et tegn på, at her bor en person på "fuldpen-

sion". At denne person kunne være Provenzano blev sandsynliggjort, da vasketøjsposen dukkede op to timer senere ved Marino's hyrdehus. Efter tre dage, efter at have tilbagelagt et ukendt antal km, efter at have skiftet hænder nogle gange, dukkede posen op i hænderne på Bernardo Riina ved bondehuset. Klokkeren var 10.30. Efter 37 minutters overvejelser hos politiet om hvorvidt vasketøjet har fundet sin endelige destination eller om den bare står til transit til endnu en runde, kommer ordren: "Ryk ind". Provenzano overgiver sig efter et resigneret forsøg på at lukke døren for politiet. På bordet står posen med det rene vasketøj og en hilsen: "Hvis vi får at vide at du bliver her, sender vi dig mere".

Det er ikke så sikkert som aviserne mener, at Provenzano allerede var på nippet til at bryde op igen. Fødevarer er der rigeligt af, fryseren fuld med kød, brød og andet. 10.000 euro gemt mellem undertøjet kunne måske opfattes som flugtberedskab, men hvad med de mange pizzini, ordnet på skrivebordet eller rullet sammen andre steder. Det forekommer ret uforsigtigt, hvis han regner med at faren er overhængende.

Der ligger også breve, han måske ikke har nået at svare på. I et af dem bliver han bedt om at sige, hvem brevskriveren skal skaffe stemmer til ved valget: "Hvis der er én bestemt, så lad mig det vide". Dette brev tilskrives senere Lo Piccolo, en af de formodede nye, stærke capi, som protegeres af Provenzano. Sætningen er den sidste i et brev, hvor der også spørges om mafiaforretninger. Blandt papirerne findes også noget, der ligner økonomiske afregninger. "Jeg sender 5000 for T's arbejde". Politiet leder efter en nøgle, en "dekoder" til at tyde numre og initialer i disse og tidligere opsnappede pizzini. Der er også anmodninger om, at han skal gribe ind i sager mellem familierne i og uden for Palermo. "Dette er bevis på at Provenzano var i fuld vigør, ikke alene som capo for organisationen men også som balancepunkt, som rådgiver og mægler accepteret af alle", mener souschef for anklagemyndigheden, Giuseppe Pignatone. Giovanni Impastato henvender sig i et åbent brev til Proven-

zanos børn (CdS 20.4.2006). Giovanni Impastato er søn af en afdød mafioso fra Cinisi-mafiaen og bror til Peppino Impastato, som blev myrdet af mafiaen 9. maj 1978. Giovanni henvender sig i sin egenskab af selv at være søn af en mafioso.

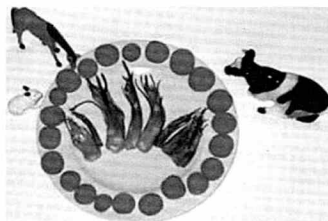
"Kom frem af skjulet og fortæl at I har en far der er mafioso. Gør som jeg har gjort, hvis I ikke vil fornægte det at være et menneske (...) Vi er alle børn af den samme mafia. Min far tog mig med når han skulle besøge Luciano Liggio for at give ham indsprøjtninger – syg, på flugt og i skjul hos min onkel (...) Kun ved at sige nej til den mafia jeres far er en del af, kan I være statsborgere med alle rettigheder".

Provenzanos isolation har ikke forhindret ham i at følge med i samfundsudviklingen. Ud over tv og sønnen Angelos anvisning på, hvordan man skal bruge fjernbetjeningen, vidner numre af avisen *Giornale di Sicilia* og en del avisudklip om, at Provenzano har været opdateret, ikke mindst om pressens dækning af retssager og politiets aktioner mod mafiaen de seneste år. En lang artikel i tidsskriftet *Antimafia* om afhøringer af den samarbejdende og angrende Antonino Giuffrè har fået noteret kommentaren "Forræderi". Der er ud over den slidte bibel også andet læsestof, bl.a. hvad man i denne sammenhæng må sige er relevant faglitteratur, nemlig "L'Azione – tecniche di lotta anticrimine" af kaptajn Ultimo, som var en af de ansvarlige for pågribelsen af Salvatore Riina i 1993. Bogen er en lærebog og svær at opdrive.

Korrespondancen med hustruen bærer præg af ægteskabelighed, af ting man ville tale om, men nu er tvunget til at meddele sig om i skriftlig form. Han skriver og beder om hun vil lave lidt ovnpasta til sig. Det bliver man ikke træt af, hvis man selv kan supplere med en frisk cikoriesalat. Hun begynder altid sine breve med "Carissimo amore mio" og slutter "Ti voglio sempre bene". Hun fortæller at en veninde er død, at hun har været til begravelsen og at hospitalerne i Palermo er den rene elendighed.

Da Provenzano bliver overrasket af politikommandoen, er han i gang med at besvare brevet. Man ved endnu ikke, hvor lang tid mand og kone har boet så tæt på

Mafiaens sicilianske rødder . . .

hinanden og alligevel så fjernt. Måske kan det estimeres på fårehusets elforbrug til lys, fryser, tv, ovn, varmt vand og to termotæpper.

"Cicoria" har en temmelig fremtrædende plads i mediernes behandling af pågribelsen af Provenzano. Gryden med den dampede cikorie i hans simple bolig har gjort stort indtryk, som af noget ægte oprindeligt italiensk. Mellem to stykker brød, en lækker klapsammen. Eller tilberedt på en måde som man påstår er Provenzanos foretrukne: cikorien dampes først og kommes derefter sauteret på panden med hvidløg og chilipeber. Nu, hvor man har svært ved at opretholde påstanden om at han er analfabet, kan man i stedet ty til, at mafiaens sicilianske rødder ikke fornægter sig i hans traditionelle bondespisevaner. Cikorien er, eller var, en af kandidaterne til den nationale grøntsag: rå, kogt, dampet, tilsat olie og hvidløg. Den har også uden for det traditionelle bondekøkken fortsat mange tilhængere. Bitter og billig, tilgængelig for køer og mennesker, mellem græs og ukrudt. En madreserve for millioner af desperate og sultne italienere under 2. verdenskrig; en madvane man ikke vil slippe, heller ikke som italoamerikanere der i det mafiatætte New Jersey (Sopranos) samler cikorien på vejenes og parkeringsområdernes græsklædte side- og midterratter, uanset forureningsrisiko. De vil bare have den.

Hvorfor spiste Provenzano cikorien? Fordi han var fattig? Fordi den var let tilgængelig og frisk? Fordi han kunne lide dens bitre smag? Eller for dens mange sunde egenskaber? Som universalmiddel mod "dårlig mave" og andre skavanker er den blevet anprist i middelhavskulturerne i høje toner de sidste 6000 år. Cikorien stimulerer leveren, er god for indvoldene generelt, rig på vitaminer og mineraler,

rensende, vanddrivende, afførende, specielt for mennesker som ikke bevæger sig meget. Eller som er sænket ned i et hul.

Fuck cikorie og ricotta! Umberto Santino, den drivende kraft i det lille "Centro Siciliano di Documentazione "Giuseppe Impastato", et vigtigt antimafiainstitut i Palermo, har fået nok af avisernes folkloristiske skrivelser om cikorie, landlighed og om at Provenzano er garant for pax mafiosa og for moderation. Det er det rene vrøvl, skriver han, og peger på Provenzanos mafiakarriere.

Fra den nære verden er et af de sidste breve fra sønnen Francesco Paolo, som er vendt hjem for at fejre påsken fra Tyskland, hvor han underviser i italiensk. "Kære far, jeg vil fortælle dig, at jeg er kommet hjem for at fejre påske sammen med familien. Jeg har det godt og jeg ved, det har du også. Må Gud beskytte dig. Din søn Francesco Paolo".

Af en anden pizzini fremgår det, at Provenzano har haft lægebesøg og lægen har skrevet: "Denne kur skal først indledes, når feberen er forsvundet". Det fremgår også, at han har fået ordnet tænderne hos en tandlæge. "Jeg sender dig beløbet", meddeler "44" i en pizzini og i konvolutten er der 1.000 . Ikke meget, men en nødvendig tribut til regenten. Han har et endnu større arkiv end det man allerede har fundet, mener efterforskerne bestemt, og de leder efter det på lokaliteterne omkring hans tilholdssted. Det mener de, fordi Provenzano i andre pizzini flere gange har anført, at "hukommelsen er mig ikke til så stor en hjælp som tidligere".

Den politiske vinkel. Pressefoto og tv-reportager har vist valgmateriale for den sicilianske regionalpræsident Salvatore "Totò" Cuffaro. Der er regionalvalg få uger efter det lige overståede parlamentsvalg og Totò er på valg. Materialet ses liggende ved en køkkenvask i annekset lige ved det lille gårdmejeri. fire flyveblade drejer det sig om. Sådan har det i hvert fald været fremstillet og selvfølgelig har det ledt tanker hen på forbindelser mellem mafia og politik, og på at mafiaen skaffer stemmer til den kandidat, der er i stand til at tilbyde modydelse. På at Cuffaro er anløben, hvad han formodentlig også er. Situatio-

nen er prekær. Cuffaro har ikke lukket et øje hele natten; igen og igen spørger han sig selv, hvem kan have givet materialet til Provenzano? Klokkeren 4 om morgenen har han fået nok af den hvileløse spekulation. Mens resten af huset sover, står han op og tænder for en tidlig lokal tv-avis, TGS. I indslaget om Provenzano ser han først en køkkenvask fyldt med forskelligt ragelse men ingen flyveblade, for pludselig i de efterfølgende billeder at se den samme køkkenvask med flyveblade liggende ved siden af. Ydermere er billederne ikke fra Provenzanos tilholdssted, som man først tror, men fra det tilstødende anneks. Cuffaro er nu overbevist om, at der er tale om en intrige for at skade hans politiske karriere. Hvis tryksagerne ikke var der fra starten og en eller anden for at yppe kivi har placeret dem ved vasken og derefter bedt kameramanden om at fotografere, så, så.... Ja, hvad så? Han mangler ord.

Det er stadig tidligt om morgenen, da han har tænkt og gennemskuet dette og han er klar til at smide hele sin regionale embedsstab ud af deres respektive senge for at få dem på benene og i gang med at beslægtlægge og kontrollere tv-stationens båndkassetter. Det sker. Guffaro er overbevist om, at der står en bagmand X bag intrigen, og han henvender sig til politimesteren og indkalder til pressekonference klokken 16.

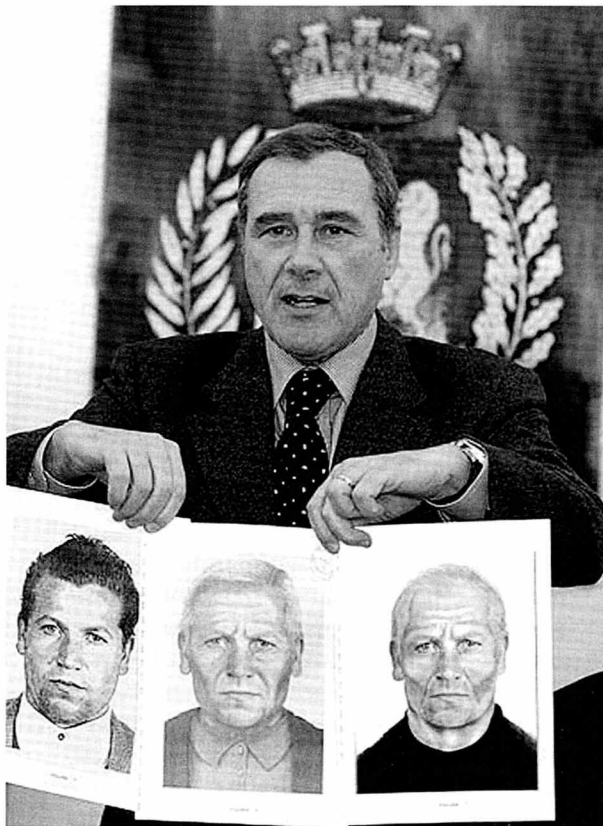
Masser af mennesker i præsidentpaladset, en snes tv-kameraer og lige så mange pressefotografer og journalister. Pludselig hæver en forpustet og rødøret journalist fra *Giornale di Sicilia*, Francesco Massaro, stemmen og siger: "Hr. præsident, det var mig der fandt flyvebladene rullet sammen i en skål, og jeg lagde dem ved siden af vasken for at de kunne blive fotograferet". Bladledelsen har på mobiltelefonen sagt, at han skal sige sandheden.

Man genser filmen og Massaro forklarer. Cuffaro er lamslået: "Det fremgår ikke af billederne, at det er journalisten som har arrangeret det", siger han. Andre kan også være lamslået, men af andre grunde end Cuffaro, han ligger som han har redt. Hvordan er det muligt, at journalister eller andre får adgang til dette bygningskompleks, hvor kriminalteknikerne fortsat arbejder? Kan man bare flytte rundt på genstande for at komponere gode åstedsbilleder?

Ved regionalvalget stemmer sicilianerne,

som de plejer. Cuffaro vinder med 53% af stemmerne. 1.374.000 sicilianere har stemt på ham. Centrumvenstrefløjens kandidat Rita Borsellino, søster til den myrdede dommer, får knap 42%. Hun har ført en udpræget antimafiakampagne, en rigtig tabersag.

Kontraster. Hvad skal man mene om den signalforvirring og vantrøhed, der breder sig, når en gammel, tilsyneladende meget indflydelsesrig mafioso hen-slæber en alt andet end magelig tilværelse i et staldkompleks og samtidig er medlem af en organisation, som omsætter milliarder og muliggør, at andre medlemmer omgiver sig med rigdommens synlige attributter? Den nationale antimafiaanklager, Pietro Grasso, ser ingen uforklarlige kontraster og modsætninger. I et interview til *Corriere della Sera* 15. april siger han: "For Bernardo Provenzano lå det at vælge et liv i fattigdom i forlængelse af hans oprindelige liv som fårehyrde og det bedste han kunne gøre under de betingelser hans flugt gav ham. Det var også et eksempel på "mafiaetik" for de andre i organisationen. (...) At vælge fattigdommen er en måde at fortsætte med at være capo, når man er gået under jorden; man ofrer sig for organisationen. Provenzano for-delte penge og fornødenheder til de fængslede familier. Et eksempel på "mafiaetik" for de andre (...) Jeg ser ingen kontrast. Vi er vant til symbolerne på forbrugersamfundet, på at penge skal tjene til at forbedre vores betingelser, på penge som skal give os alt det, de andre ikke har. Men denne måde at forklare liv og rigdom på korresponderer hverken med Cosa Nostra eller med personen (...) Provenzano gav indtryk af at være capoen som ofrer sig for de andre, som kaptajnen der forlader skibet som sidste mand (...) Det er klart, at der er en forskel mellem de gamle capi og dem fra den unge generation. Hvis man tager en person som Mandalà, kreds-capo fra Villabate (anholdt for kort tid siden), har han ikke disse karakteristika, som kendetegner "mafiaetik". Han har ikke mere den kvalifikation, som engang var nødvendig for at kunne ind-

Provenzano – udtryk for en særlig "mafiaetik"?

træde i Cosa Nostra og for at kunne optages i den kriminelle elite. Mandalà er en som ifølge vore oplysninger elskede "la bella vita", besøgte kasinoer og måske også tog lidt kokain. En person fuldstændig forskellig fra Provenzano, som stammer fra landbruget (...) Vi har spor som peger på, at Provenzano opholdt sig i Tyskland. Da børnene i 1992 vendte tilbage til Corleone var de gode til tysk, og han havde én bror som boede i Tyskland. Man kan forestille sig, at han i et tidsrum var sammen med familien, som ikke manglede noget. Han levede i velstand, havde en villa med svømmebassin, ligesom Totó Riina, eller noget i den retning. Men derefter vendte han tilbage for at skjule sig mellem hyrderne, personer der havde hans tillid og som kendte ham fra han var ung (...) Hyrden med sin flok er den bedste iagttagere på landet. Mens flokken græsser ser han ting, forstuvæsenets maskiner... Med fløjtesignaler kalder hyrderne hinanden og de kan sende besked om, at der er en fremmed til stede. Hyrdernes miljø er meget

beskyttende (...) Hvis man beregner tid til at skrive og tid til at svare på alle spørgsmålene, havde han en fuld arbejdsdag. Han var metodisk: skrive, svare, holde orden i disse papirlapper som blev afleveret til ham hver uge eller hver anden. Alle praktiske ting blev ikke løst over telefonen, men ved hjælp af dette system af skrevne spørgsmål og svar".

Pietro Grasso, national antimafia-anklager, kan ikke siges at være uden forståelse og respekt for den tilfangetagne capo, selv om han også understreger, at Provenzano har meget på samvittigheden. Spørgsmålet er bare, hvilken forståelse han udtrykker, når han lægger hovedvægten på det etiske i offertemaet, i forsagelsen, som måske har en almen appel, men som i hvert fald i den kristne forståelse umiddelbart fremkalder sympati for den offervillige. Provenzano har mange menneskeliv på sin samvittighed, ud over dem han er dømt for; han er slet og ret massemand. I det perspektiv er en af omstændighederne tvungen beskedne livsførelse vel ikke noget stort offer.

Et andet tema i Grassos folkloristiske udlægning er forskellen på dengang og på nu, på de gamle mafiosi og på de unge. De gamle bærer traditionen og offervilligheden, de unge bærer blot ønsket om det rige, vulgære liv, som mafiapengene sætter dem i stand til. I Grassos forståelse er traditionen respektabel, mens ikke-traditionen er egoistisk, plat og et udslag af forbrugersamfundet. Fårehyrden overfor play boyen. Den første har på sin vis en respektabel "mafiaetik", den anden har kun forbrugersamfundets tomhed buldrende i sit syrede hoved. Bortset fra at udlægningen historisk set er noget vrøvl, må tanken være, at "etik" er bedre end ingen etik. Grasso er ude på et skråplan, det skråplan som skaber den slags myter og traditionelle stereotyper, der altid har svækket kampen mod mafiaen.

Man kan også anlægge en anden målestok end den Pietro Grasso anlægger på Provenzanos etiske valg om at optræde som forbillede og rollefigur for miljøets unge mænd. Den anden målestok er mindre florumvunden og mere nøgtern, kynisk og stiller spørgsmålet: Hvilke andre valg

havde Provenzano end at opholde sig i en indelukket bolig og leve af cikoriesalat og ost? Han havde ikke noget valg, hans levevilkår og sygdom var en elendig nødvendighed. Han var alene, isoleret fra det meste af den beskyttelse han tidligere nød, en efterladt hvis indflydelsesrige venner var blevet mærkbart få. Der var brændt jord omkring ham. Det er ikke realistisk at betragte ham som andet end en gammel mand, som man respekterede samtidigt med at man indså, at hans tid gik på hæld.

Provenzano vil have sin gamle bibel igen, den med de understregede skriftsteder og hans egne kommentarer, men det får han ikke. Den indgår i efterforskningen. Måske indeholder den nøglen til at afkode korrespondancen på pizzini, og efterforskerne har indledt et samarbejde med Vatikanet. Han får heller ikke tilladelse til at tale med fængselspræsten i Terni, og man lader ham forstå, at det at bede til Gud eller jomfruen godt kan ske efter selvbetjeningsprincippet, når man er isolationsfængslet.

Der er 350 indsatte og 200 vogtere i specialfængslet i Terni, hertil fire psykologer og læger og en psykiater. Provenzanos celle ligger i det særlige sikkerhedsafsnit, som har to isolationsceller, den anden er pt. tom. Der er videoovervågning uden ophør, måltiderne som hverken er cikorie eller ricotta, tilberedes specielt til fangen. Fængselsdirektør Dell'Aira har forsøgt at slå et hul i indsatte Provenzanos tavshed. "Ønsker De en bog, hr. Provenzano?" "Nej, tak, jeg er analfabet". "Vil De have en cappuccino? Et glas te?" "Nej, tak, jeg kan

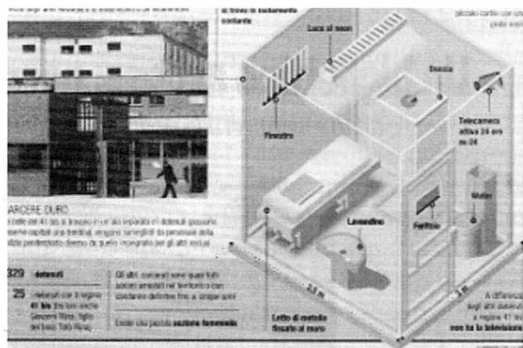
ikke lide te og jeg tror at mælken gør mig dårlig".

Cellen er tre gange tre meter. Der er en seng, et bord, en stol, et skab, et wc og et armeret tv. Provenzano ser tilsyneladende ikke tv, som hjemme i fåreholderhuset. Han er en time i frisk luft, som egentlig blot er noget man trækker i en lidt større celle uden loft. Han hilser alle betjentene med et evindeligt: "Gud velsigne jer" og til fængselsdirektøren gentager han "Jeg takker Gud for det han giver mig".

For at bryde isen fortæller fængselsdirektør Dell'Aria om sine besøg på Sicilien, at han har badet ved Messina og at han har set domkirken ved Monreale. Men Provenzano er tavs og hans mimik afslører ikke, hvad han mener om det utidigt påtrængende snakkeri. Da Dell'Aria gør tegn til at ville gå, siger Provenzano "Velsignet påske".

Corleones borgmester Nicolò Nicolosi mener, at pågribelsen af Provenzano er det endelige punktum for den gamle mafia. "Det er slut med den gamle garde. Den er der muligvis endnu, men stadig mindre monolitisk, mere udparcelleret og kriminel, lidt ligesom den calabresiske 'ndrangheta. (...) Mafiosoer her på egnen mangler kompas. Endelig er det at være mafioso blevet en dårlig ting, også i Corleone. Fordi den gamle mafia har lukket døren efter sig."

Bernardo Provenzano og Saveria Palazzolo er ikke viet, hverken i kirke eller på rådhus. Der findes ikke noget bevis for at de er ægtefolk, til trods for at han er fader til hendes to børn. De var samlevende engang. Spekulationer i *Giornale di Sicilia* går ud på, at det er sandsynligt at Provenzano vil udnytte lejligheden og få orden på sit liv ved at gifte sig, når han nu ikke mere lever under jorden. Det er sådanne totalt afsporende spekulationer, som får Umberto Santino til at udbryde "Fuck cicorie, fuck ricotta, fuck la matrimonia og kom til sagen". Der er dog et fortilfælde. To år efter sin pågribelse blev Salvatore Totò Riina og Ninetta Bagarella civilt viede i 1995 i fængslet Ucciardone i Palermo. Men det var 20 år efter de var kirkeligt viede. Og sådan fortsætter de italienske medier.

Eneværelse i Terni

Blandt de beslaglagte breve og pizzini på Provenzanos tilholdssted er der også henvendelser fra de to capi, Matteo Messina Denaro og Salvatore Lo Piccolo, begge eftersøgt af politiet i mange år og formodet arvtagende kandidater efter Provenzano. I meddelelserne udtrykker de bekymring over vanskelighederne med at rekruttere nye medlemmer af den rette støbning efter de mange arrestationer i 2004 og 2005. 450 medlemmer og tilknyttede, en hel lille hær, er fængslede eller genstand for nærmere undersøgelser af Palermos anklagemyndighed. De bekymrede henvendelser til Provenzano er holdt i et ærbødigt sprog.

Provenzano har reorganiseret Cosa Nostra organisationen. "Kommissionen" som bestod af repræsentanter fra de enkelte kredse afskaffes og kredsene og provinserne slås sammen, hvor familierne tidligere var organiseret i kredse og kredsene var organiseret i provinser. Nu sløjfes et niveau. Provenzano stiller i udsigt, at de rigere kredse skal afstå indkomster til de fattigere, i en slags velfærdsfordeling. Som systemgarant har han forudset, at sammenhængskraft snart bliver et plusord på den politiske dagsorden.

Der er flere grunde til, at Provenzano har kunnet opholde sig længe "under jorden". En af dem er, at han er meget optaget, ja, nærmest besat af farerne ved myndighedernes overvågning gennem telekameraer eller lydregistratorer. Da Nino Giuffrè skulle finde et egnet sted til et mafiamøde, skrev Provenzano en pizzini om, hvad han skulle tage sig i agt for: "Se grundigt efter om der rundt om virksomheden skulle være opsat et eller flere telekameraer, såvel tæt på som længere væk. Se godt efter og tal ikke, hverken på afstand af eller i nærheden af bilerne, heller ikke i huset, tal ikke med høj stemme, heller ikke tæt på huse, hverken ved dem der er i god stand eller faldefærdige. Jeg takker vor Herre Jesus Krist".

Provenzano har formanet medlemmerne til at være gode iagttagere og til at være yderst påpasselige. Igen og igen. "Jeg har sagt til "5" og nu siger jeg det til jer. Desværre er både jeg og vennerne overbevist om at vi bliver kontrolleret og udspioneret af strisserne. Både i bilerne og andre ste-

der har vi fundet mikroregistratorer og satellitcensorer".

Cosa Nostras skriftlighed er et fænomen, hvis konsekvenser må overvejes. Den skrevne og gemte kommunikation lægger et andet kompetencelag ind i organisationen, en måde at skille sig ud, markere sig på, som ikke fandtes før. Det er ikke alene spørgsmålet om, hvem der kan formulere sig forståeligt på skrift, men også hvem der må gøre det. I en af de arkiverede pizzini stilet til Provenzano optræder et udtryk, som man ikke kender, nemlig "la nostra società" ("vores samfund"), som tidligere altid har været omtalt som Cosa Nostra. Hvorfor mon denne nuance, som man fornemmer dækker over en yngre generations evne til at vise, at den er moderne og i stand til at reformulere sig, hvis det da ikke bare er en lapsus? "Når jeg selv gennemfører en forretning, lægger jeg som det første 2 eller 3 procent til side til vores samfund ("la nostra società") og først derefter min egen fortjeneste". Meningen med denne pizzini er at fortælle Provenzano, at meddeleren, Giuseppe Falsone fra Agrigento, i modsætning til andre garanterer at organisationen får sine afgifter af de løbende forretninger.

Drømmen og realiteterne. Realiteterne er, at mange af de eftersøgte mafiosi er i en dårlig forfatning og gemmer sig på ydmyge steder, i bondehuse, fåreholderhuse, rønner, stalde, ladebygninger, ja, sågar kælderkonstruktioner og underjordiske bunkers bygget som skjulesteder med kamuflerede adgangsveje. Det ved man en del om, fordi mange er blevet pågrebet på sådanne skjulesteder. Drømmene er formodentlig for de fleste mafiosi anderledes: villa med svømmepøl, et herresæde med tilligender. Måske noget i retning af det Salvatore Riina lod opføre på sine gamle dage ved Corleone: Tre etager med forgyldte beslag, et køkken på 100 kvadratmeter, elevator og glasvinduer i taget og svømmepøl, selvfølgelig. Det virker straks mindre udstillende og mere almindeligt, hvis man indretter sig som Provenzanos familie i en stor gamle kasse af en villa i Corleone. Uden for huset, parkeret i et hjørne, står en Fiat Punto, foran er en låge uden stafage.

For Michele Greco, kaldet "Paven", som efter en intens eftersøgning blev pågrebet i 1986, var tilværelsens yderligheder også modsætningsfyldte; sporet til et nøgent rum i en ejendom på landet ved Caccamo, et spartansk, isoleret og bibeltæt punktum på et liv i en slags frihed, hvor den modsatte pol var livet på godset Favarella, som hyppig vært for dele af det velstående Palermo, for repræsentanter for de offentlige myndigheder, lokale og nationale, for jagtselskaber på godsets tilliggender. Drømmen lader sig kun realisere kort.

En af stereotyperne om mafiaen er, at medlemmerne synes rigtig godt om Godfatherfilmen, som på italiensk hedder "Il padrino", og at mange har set filmen flere gange uden at få nok. Man får det indtryk, at nogen af medlemmerne i den virkelige Cosa Nostra godt kunne tænke sig, at deres hverdag lignede filmens lidt mere. At Bernardo Provenzano også synes godt om filmen ved man og på hans skjulested finder man filmens soundtrack mellem musikkassetterne.

Findes der en Francesco Provenzano? Ja, det gør der uden tvivl. Provenzano er et almindeligt udbredt navn på Sicilien, i USA og Australien. Præsidenten for Det Italienske Røde Kors, CRI, Massimo Barra, har modtaget en mail fra San José, Californien. Mailafsenderen underskriver sig som Francesco Provenzano og han skriver, at han er blind og fætter til Bernardo: "Jeg er bekymret for min slægtnings skæbne, da han er 73 og alvorligt syg. Jeg har set billederne af hans arrestation i TV og nærer frygt for at han kan risikere at dø under retssagen. Jeg elsker ham og ønsker at han skal få det bedre".

Francesco Provenzano ønsker, at Røde Kors skal tage initiativ til at undersøge fangens helbred og fængselsforhold. Røde Kors beslutter at aflægge Bernardo et besøg. Denne type besøg hos indsatte er noget organisationen udfører overalt som standardrutine.

Ingen har endnu kunnet bekræfte, at fætteren i Californien virkelig findes. I de amerikanske telefonbøger findes ingen ved navn Francesco Provenzano i San José. Han siger i sin mailkorrespondance, at han udvandrede til USA som barn og at

han ikke har kontakt til sine sicilianske slægtninge. De forstår ikke engelsk og han forstår ikke italiensk.

Bekymringerne for Provenzanos helbred genfindes i den italienske presse. Provenzano er syg. Det er ingen hemmelighed, at han er blevet opereret for prostatakræft i Marseilles. De italienske efterforskere har fundet frem til klinikken og dna-analyser bekræfter, at Provenzano er behandlet der. Måske har han også sukkersyge. Det er heller ingen hemmelighed, at man har fundet medicin mod prostata-sygdommen og litteratur om lidelsen på skjulestedet på Monte dei Cavalli, herunder medicin som tyder på, at han gennemgår en medicinsk behandling for at bekæmpe spredning af sygdommen. Konen og børnene skriver til ham og giver udtryk for medfølelse, men de er også mildt formanende og gentager, at det er vigtigt at følge kurens forskrifter, kontrollere og måle blodværdier. Familien er mobiliseret for at styrke kampen for helbredet. Sønnen Angelo har hørt, at faderen har smerter og spørger om arten af dem. Han sender ham plastre og et middel mod betændelse: Kun to poser om dagen for at det ikke skal gå ud over fordøjelsen.

Angelo skal giftes den 12. maj eller rettere sagt skulle, da det er usikkert, hvad det hele ender med. Provenzanos kone skriver, at de har været til frokost hos forældrene til Angelos tilkomne – "og basta, derefter tog vi hjem". Det lyder noget forbeholdent.

Peter Søndergaard er sociolog fra KU, publikumschef på Roskilde Universitetsbibliotek. Har bl.a. skrevet

Den sicilianske mafia – tradition og modernitet. 3 bd., 1989-1993, Mafioso – en materialesamling om den syditalienske mafia. 2 bd., 1995 og Cosa Nostra indefra: mafia og mafiosi på Sicilien. 1997.